

Sygn. akt XVC 940/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Gdańsk, 25 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Misiurna

Protokolant: stażysta Katarzyna Ignacek

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2017 roku na rozprawie

sprawy z powództwa B. T. (1), P. T., F. T., A. T. (1) i J. T. (1)

przeciwko (...) Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki B. T. (1) kwotę 10.000zł (dziesięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 lutego 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r., z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda P. T. kwotę 10.000zł (dziesięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 lutego 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r., z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda F. T. kwotę 60.000zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 lutego 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r., z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

IV. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda J. T. (1) kwotę 45.000zł (czterdzieści pięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 lutego 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r., z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

V. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki A. T. (1) kwotę 60.000zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 lutego 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r., z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

VI. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

VII. nie obciąża powodów kosztami procesu;

VIII. zasądza od pozwanego na rzecz powódki B. T. (1) i powoda P. T. kwoty po 510zł (pięćset dziesięć złotych) tytułem zwrotu kosztów sądowych;

IX. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 8.562,46zł (osiem tysięcy pięćset sześćdziesiąt dwa złote czterdzieści sześć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Powodowie B. T. (1) i P. T. oraz małoletni powodowie F. T., J. T. (1) i A. T. (1), zastępowani przez ustalonych postanowieniem Sądu Rejonowego w Gdyni w sprawie I. N. (...) z dnia 19 grudnia 2011r. opiekunów prawnych B. T. (1) i P. T. wniesionym pozwem domagali się zasądzenia od pozwanego (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz:

- powódki B. T. (1) kwoty 30.000zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 25.000zł od dnia 19 lutego 2012r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 5.000zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, a także kwoty 30.000zł tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się sytuacji życiowej powódki wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 20.000zł od dnia 19 lutego 2012r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 10.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty;
- powoda P. T. kwoty 30.000zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 25.000zł od dnia 19 lutego 2012r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 5.000zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, a także kwoty 30.000zł tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się sytuacji życiowej powoda wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 20.000zł od dnia 19 lutego 2012r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 10.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty;
- powoda F. T., powoda J. T. (1) i powódki A. T. (1) kwot po 150.000zł (na rzecz każdego z powodów) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 70.000zł od dnia 19 lutego 2012r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 80.000zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, a także kwot po 50.000zł (na rzecz każdego z powodów) tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się sytuacji życiowej powodów wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 lutego 2012r. do dnia zapłaty

i zasądzenia na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.

W uzasadnieniu wskazali, że w dniu 17 października 2011r. w G. na ulicy (...) matka powodów F., J. i A. T. (1) oraz macocha powódki B. T. (1) i jej męża P. T. przechodząc przez jezdnię została potrącona przez samochód O. (...) prowadzony przez K. C.. W wyniku doznanych obrażeń zmarła w dniu 22 października 2011r. Powodowie pismem z dnia 11 stycznia 2012r. zgłosili pozwanemu roszczenia odszkodowawcze. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego pozwany przyznał na rzecz F. T., J. T. (2) i A. T. (1) kwoty po 60.000zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę oraz 20.000zł tytułem stosownego odszkodowania, pomniejszając te kwoty o 50% przyczynienie się poszkodowanej do zdarzenia. Powodom B. T. (1) i P. T. przyznał kwoty po 20.000zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę oraz 30.000zł tytułem stosownego odszkodowania, pomniejszając te kwoty o 50% przyczynienie się poszkodowanej W. T. (1) do zdarzenia.

Powodowie wskazali, że śmierć W. T. (1) stanowiła dużą krzywdę dla dzieci zmarłej, które w chwili jej śmierci miały odpowiednio 13 lat – F. T., 11 lat – J. T. (1) i 9 lat – A. T. (1). Dodatkowo wskazali, że wskutek śmierci matki dzieci stały się sierotami zupełnymi, gdyż w 2009r. zmarł ich ojciec. Dlatego zdaniem powodów przyznane i wypłacone przez pozwanego kwoty tytułem zadośćuczynienia są zaniżone.

W przypadku odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem się sytuacji życiowej podnosili powodowie, że życie rodziny po śmierci W. T. (1) diametralnie się zmieniło, powodowie T. stali się dla jej dzieci rodziną zastępczą, musieli przejąć obowiązki zmarłej związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego i wychowywaniem dzieci, mimo, że sami mają liczną rodzinę. W obecnej sytuacji majątkowej powodowie nie są w stanie zaspokoić wszystkich uzasadnionych potrzeb F., J. i A. T. (1). Nadmienili także, że musieli przejąć spłatę zobowiązań zmarłej z tytułu zaległego czynszu, co również było dla nich dużym obciążeniem. W związku ze śmiercią matki znacznemu pogorszeniu uległa także sytuacja życiowa jej dzieci F., J. i A. T. (1), którzy otrzymują rentę rodzinną w łącznej wysokości ponad 3.000zł. Aczkolwiek wskazali, że biorąc po uwagę wszystkie usprawiedliwione potrzeby oraz wydatki związane z

leczeniem F. T., który cierpi na autyzm nie jest to kwota, która pozwala na pokrycie wszystkich ich potrzeb. Zatem powodowie uznają, że w świetle przedstawionych okoliczności roszczenia z tytułu odszkodowania wydają się kwotami odpowiednimi.

Strona powodowa zakwestionowała ustalony w trakcie postępowania likwidacyjnego stopień 50% przyczynienia się W. T. (1) do zdarzenia z dnia 17 października 2011r., podnosząc, że z treści uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni wydanego w sprawie IX K 323/12 z dnia 10 grudnia 2012r. wynika, że gdyby kierujący samochodem marki O. (...) o numerach rej. (...) K. C. należycie obserwował obszar przed samochodem i nie naruszył zasad ruchu drogowego poprzez przekroczenie prędkości, pozwoliłoby to pieszej na całkowite opuszczenie jezdni. Powodowie wskazali, że kwoty wywiedzionych przez nich roszczeń nie zawierają przyczynienia się W. T. (1) do zdarzenia.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów kosztów procesu. W przypadku uwzględnienia powództwa wniósł także o oddalenie wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości, na rzecz każdego z powodów.

W uzasadnieniu pozwany przyznał, że w dniu 17 października 2011r. doszło do wypadku drogowego, w którym zginęła matka powodów F., J. i A. T. (1) oraz macocha B. T. (1) i teściowa powoda P. T.. Przyznał także pozwany, że sprawca wypadku był ubezpieczony w zakresie ubezpieczenia OC w (...) Towarzystwie (...) S. A. Pozwany podał, że przyjął co do zasady swoją odpowiedzialność w niniejszej sprawie i wypłacił na rzecz powodów, po uwzględnieniu 50% przyczynienia się zmarłej do zdarzenia, wskazane przez nich kwoty. Zdaniem pozwanego W. T. (1) przyczyniła się do zdarzenia w równym stopniu, co kierujący samochodem marki O. (...) o numerach rej. (...) K. C..

Dalej pozwany zauważał, że brak jest w pozwie jakiegokolwiek uzasadnienia dla żądania zadośćuczynienia w wygórowanych, jego zdaniem kwotach.

W kwestii odszkodowania pozwany zauważał, że powodowie nie udowodnili, a nawet nie uprawdopodobnili, że po śmierci matki/macochy/teściowej nastąpiło pogorszenie się ich sytuacji życiowej i to w stopniu znacznym. Powodowie B. i P. T. są aktualnie rodziną zastępczą dla dzieci W. T. (1), aczkolwiek na ich utrzymanie otrzymują środki z tytułu renty rodzinnej w wysokości po 1081,85zł, świadczenia z (...) Centrum Pomocy (...) w wysokości 800zł oraz zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153zł miesięcznie, a więc łącznie otrzymują ponad 5.000zł miesięcznie, co obiektywnie rzecz biorąc stanowi kwotę wystarczającą dla miesięcznego utrzymania trójki dzieci. Pozwany zarzucił, że powodowie B. i P. T. nie udowodnili także jakoby po śmierci W. T. (1) nastąpiło znaczne pogorszenie się ich sytuacji życiowej. Przed jej śmiercią powodowie nie korzystali z jej wsparcia, ani finansowego, ani jakiegokolwiek innego, którego utrata w związku z jej śmiercią mogłaby wpłynąć negatywnie na ich sytuację życiową.

Strona powodowa w osobie B. T. (1) i P. T. w toku niniejszego postępowania została zobowiązana do przedłożenia stosownego zezwolenia sądu opiekuńczego na wytoczenie powództwa o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowania w imieniu małoletnich powodów F., J. i A. T. (1).

W załączeniu do pisma z dnia 2 lutego 2016r. (k. 394-395) powodowie przedstawili prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie, z dnia 30 grudnia 2015r., o sygn. akt III Nsm 1072/15, zezwalające B. i P. T. na wytoczenie w imieniu małoletnich powództwa o zapłatę.

W toku przedmiotowego postępowania powód F. T. osiągnął pełnoletniość. Wobec złożenia przez jego rodziców zastępczych wniosku o całkowite ubezwłasnowolnienie powoda, Sąd, postanowieniem z dnia 9 czerwca 2016r., zawiesił postępowanie w stosunku do powoda F. T. (k. 479).

Postanowieniem z dnia 22 września 2016r. tut. Sąd w sprawie XV Ns 92/16 ubezwłasnowolnił całkowicie z powodu niedorozwoju umysłowego F. T. (przywołane postanowienie w dołączonych do niniejszej sprawy aktach postępowania XV Ns 92/16, k. 106). Opiekunem prawnym dla całkowicie ubezwłasnowolnionego powoda została B. T. (1) (zaświadczenie z dnia 10 lutego 2017r. Sądu Rejonowego w Wejherowie, III R Ns 635/16, k. 632).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 października 2011r., W. T. (1) udała się z wizytą do swojej koleżanki G. W., która mieszkała przy ulicy (...) w G.. Około godziny 19:00 K. C. wracał samochodem marki O. (...) o numerach rejestracyjnych (...) z siłowni. Jechał ulicą (...) w kierunku centrum G., z prędkością około 60km/h, czym nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa. Warunki pogodowe wówczas były dobre, nie było żadnych opadów, mimo, że panowało zachmurzenie. Ulica (...) była oświetlona latarniami ulicznymi. W tym samym czasie z mieszkania koleżanki wyszła W. T. (1), która zamierzała udać się na przystanek autobusowy znajdujący się po przeciwległej stronie ulicy (...). W tym też celu weszła na jezdnię w miejscu do tego niewyznaczonym. Prowadzący samochód osobowy niewłaściwie obserwował obszar drogi, po której się poruszał. W momencie, gdy W. T. (1) kończyła przekraczanie jezdni ulicy (...), znajdując się już przy jej przeciwległej krawędzi, została potrącona w prawą część ciała, prawym przednim narożnikiem samochodu prowadzonego przez K. C.. W wyniku uderzenia W. T. (1) upadła wpraw na maskę samochodu, a następnie głową uderzyła w jego prawy przedni słupek. Następnie została odrzucona na trawnik, który znajdował się po prawej stronie ulicy (...). W chwili potrącenia K. C. nie hamował, pojazd zatrzymał dopiero po około 50m od miejsca, w którym potrącił pieszą W. T. (1).

W wyniku potrącenia W. T. (1) doznała urazu czaszkowo – mózgowego z obrzękiem mózgu, złamania kości potylicznej strony prawej, słuczenia płuc, złamania żeber I-III z prawej strony, złamania żebra IX z lewej strony, wieloodłamowego złamania obojczyka prawego, złamania kości miednicy krzyżowej, łonowej i kulszowej, złamania kości poprzecznych odcinka L5 (odcinek lędźwiowy).

W wyniku doznanych obrażeń W. T. (1) zmarła w dniu 22 października 2011r.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 10 grudnia 2012r. wraz z uzasadnieniem, wydany w sprawie IX K 323/12 znajdujący się w dołączonych do niniejszej sprawy aktach sprawy karnej Sądu Rejonowego w Gdyni IX K 323/12, k. 246-246v i k. 250-257 oraz znajdujący się w niniejszych aktach, k. 63-79; zeznania świadka K. C. na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2014r., k. 245-247 (czas od 00:03:42 do 00:30:35).

W sprawie karnej toczącej się przeciwko sprawcy wypadku K. C. powódka B. T. (1) była oskarżycielem posiłkowym. Za spowodowanie wypadku sprawca został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni wydanym w sprawie IX K 323/12 z dnia 10 grudnia 2012r. Skazano go na podstawie art. 177§2 k.k. na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 10 grudnia 2012r. wraz z uzasadnieniem, wydany w sprawie IX K 323/12 znajdujący się w dołączonych do niniejszej sprawy aktach sprawy karnej Sądu Rejonowego w Gdyni IX K 323/12, k. 246-246v i k. 250-257 oraz znajdujący się w niniejszych aktach, k. 63-79.

Odpowiedzialność cywilna sprawcy wypadku K. C. w dniu zdarzenia objęta była udzieloną przez pozwanego (...) Towarzystwo (...) S.A. w W. ochroną ubezpieczeniową. Stwierdziła ją polisa numer (...).

okoliczność bezsporna

Powódka B. T. (1) straciła matkę w wieku 16 lat. Jej ojciec J. T. (3), po około dwóch latach od śmierci żony ponownie się ożenił. Powódka mieszkała razem z ojcem i macochą W. T. (1) w G. przy ulicy (...) przez rok, dwie siostry powódki mieszkają poza granicami kraju. J. T. (3) miał trzy córki z pierwszego małżeństwa, ze związku z W. T. (2) urodziło mu się dwóch synów i córka. Pierwszym dzieckiem był powód F. T., który urodził się (...), dwa lata później (22 czerwca 200r.) małżonkom urodził się kolejny syn – J. T. (1), a powódka A. T. (2) w dniu 8 stycznia 2002r.

J. T. (3) pracował jako stolarz w Stoczni, później przeszedł na rentę chorobową. W. T. (1) była właścicielką mieszkania położonego w G. przy ulicy (...), w którym mieszkała przed ślubem z J. T. (3). Po ślubie początkowo pracowała w firmie (...) w G.. Po rozwiązaniu zakładu nie była aktywna zawodowo, przeszła na wcześniejszą emeryturę, którą otrzymywała w wysokości około 1.200zł. Zajmowała się domem i wychowywaniem dzieci. W obowiązkach domowych i wychowawczych wspomagał ją mąż J. T. (3).

Dowód: zeznania informacyjne powoda P. T. na rozprawie w dniu 20 maja 2014r., k. 207-213 (czas od 00:03:32 do 00:52:09); kopia odpisu skróconego aktu urodzenia powoda F. T., k. 88; kopia odpisu skróconego aktu urodzenia powoda J. T. (1) i A. T. (1), k. 91; zeznania powódki B. T. (1) na rozprawie w dniu 8 września 2016r., k. 535-540 (czas od 00:14:09 do 01:05:41).

W roku 1996 B. T. (2) i P. T. zawarli związek małżeński. Przez rok po ślubie wynajmowali mieszkanie w G., po wypowiedzeniu im umowy najmu W. T. (1) zaproponowała by zamieszkali w jej kawalerce, w G. przy ulicy (...). Powodowie nie płacili W. T. (1) za zamieszkiwanie w jej domu. Małżonkowie T. mieszkali tam z czwórką dzieci do września 2011r., po czym przeprowadzili się do M., gdzie wybudowali sobie dom. Od czasu urodzenia pierwszego dziecka powódka B. T. (1) nie pracowała zawodowo. Żywicielem rodziny był powód P. T., który pracując w (...) Sp. z o. o. początkowo na stanowisku kierownika budowy zarabiał około 8.232,53zł brutto. Na prośbę powoda zmieniono mu zajmowane stanowisko kierownicze, na stanowisko malarza konserwatora, co pociągnęło za sobą także zmianę wynagrodzenia, poprzez jego zmniejszenie do około 3.000zł netto.

Dowód: zeznania powódki B. T. (1) na rozprawie w dniu 8 września 2016r., k. 535-540 (czas od 00:14:09 do 01:05:41); zeznania informacyjne powoda P. T. na rozprawie w dniu 20 maja 2014r., k. 207-213 (czas od 00:03:32 do 00:52:09); kopia odpisu skróconego aktu małżeństwa powodów T., k. 92; zaświadczenie z dnia 23 listopada 2011r., k. 197.

Relacje pomiędzy rodziną powodów T. a rodziną T. układały się poprawnie. Gdy B. T. (1) i W. T. (1) miały małe dzieci widywały się okazjonalnie, raz w miesiącu. Dzieci powódki B. T. (1) nazywały W. T. (1) babcią. Robiły dla niej laurki z okazji Dnia Babci.

W dniu 25 sierpnia 2009r. zmarł ojciec powódki B. T. (1) i powodów F., J., A. T. (1). Po jego śmierci powodowie F., J. i A. T. (1) otrzymali rentę rodzinną w wysokości około 800 – 1000zł. Spadek po J. T. (3) nabyli jego żona W. T. (1) w ¼ części, a także dzieci zmarłego: F. T., J. T. (1), A. T. (1) oraz córki J. T. (3) z pierwszego małżeństwa: E. T., B. T. (1) i K. R. – każde w 3/24 częściach spadku.

Śmierć męża J. T. (3) wpłynęła bardzo negatywnie na W. T. (1), która od tego momentu nie była w stanie prawidłowo wypełniać obowiązków domowych i rodzicielskich. W. T. (1) po śmierci męża nie opłacała czynszu za mieszkanie, doprowadzając do jego zadłużenia na kwotę prawie 7.000zł. Nie umiała też utrzymać porządku w domu, zaniedbywała obowiązki domowe i dzieci, które ze względu na szkolny wiek wymagały dużo uwagi. Zwłaszcza powód F. T., który już po czterech latach od urodzenia korzystał z konsultacji w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej – Poradni dla Osób z Autyzmem. Zdawała sobie z tego sprawę, dlatego też często w tym okresie prosiła o pomoc jedyne osoby, na które mogła liczyć, czyli powodów B. T. (1) i P. T.. Po śmierci J. T. (3) powodowie T. znacznie częściej odwiedzali W. T. (1) i jej dzieci, udzielali jej pomocy nie tylko finansowej, ale pomagali jej w najdrobniejszych aspektach życia codziennego.

Dowód: zeznania powódki B. T. (1) na rozprawie w dniu 8 września 2016r., k. 535-540 (czas od 00:14:09 do 01:05:41); zeznania informacyjne powoda P. T. na rozprawie w dniu 20 maja 2014r., k. 207-213 (czas od 00:03:32 do 00:52:09); zeznania świadka A. C. na rozprawie w dniu 20 maja 2014r., k. 207-213 (czas od 00:56:03 do 01:13:20); zeznania świadka B. C. na rozprawie w dniu 20 maja 2014r., k. 207-213 (czas od 01:13:20 do 01:35:05); postanowienie Sądu Rejonowego w Gdyni w sprawie VII Ns 908/10 z dnia 27 września 2010r., k. 25; zaświadczenie z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Poradni dla Osób z Autyzmem, k. 90; zeznania powoda P. T. na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017r., k. 652-655 (czas od 00:03:31 do 00:30:09); zeznania powoda P. T. na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017r., k. 652-655 (czas od 00:03:31 do 00:30:09).

Powodowie B. T. (1) i P. T. o wypadku W. T. (1) dowiedzieli się tego samego dnia, w godzinach wieczornych. Następnego dnia objęli opieką dzieci poszkodowanej. Powód P. T. jeździł codziennie do szpitala, w którym przebywała po wypadku W. T. (1). On też zajął się organizacją pogrzebu W. T. (1).

Powodowie B. T. (1) i P. T. przeżyli żałobę w sposób nieutrudniający im prawidłowe funkcjonowanie. Po śmierci W. T. (1) funkcjonowanie powodów było prawidłowe we wszystkich sferach życia codziennego. Śmierć macochy i teściowej w wyniku tragicznego wypadku, który miał miejsce w dniu 17 października 2011r. spowodowała, że powodowie znaleźli się w trudnej sytuacji, bowiem spoczęły na nich dodatkowe obowiązki wychowawcze nie tylko wobec własnych dzieci, ale i wobec dzieci W. T. (1). Powodowie jednak poradzi sobie z zaistniałą sytuacją w sposób samoistny, uruchamiając konieczny potencjał psychologiczny. W związku ze zdarzeniem z dnia 17 października 2011r. i jego skutkami nie rozpoznano u powodów B. T. (1) i P. T. zaburzeń psychicznych ani emocjonalnych. Nie doznali też uszczerbku na zdrowiu psychicznym w wyniku śmierci W. T. (1).

Dowód: opis przeżyć powódki B. T. (1) i P. T., k. 96-97v; opinia sądowa psychologiczno – psychiatryczna biegłych sądowych I. Ś. i A. M. - dotycząca powódki B. T. (1), k. 449-452; opinia sądowa psychologiczno – psychiatryczna biegłych sądowych I. Ś. i A. M. - dotycząca powoda P. T., k. 474-477.

Powódka A. T. (1) w chwili śmierci matki miała 9 lat, powód J. T. (1) miał lat 11, a F. T. 13. Mimo, że relacje rodzinne przed śmiercią matki nie były prawidłowe, powodowie bardzo matkę kochali i byli z nią silnie związani, zwłaszcza po śmierci ojca, gdyż opieka matki znacznie złagodziła negatywny wpływ śmierci J. T. (3) na stan emocjonalny ich dzieci. Wskutek śmierci matki powodowie utracili niespodziewanie więź emocjonalną z najbliższą im osobą. Dwa lata wcześniej stracili ojca, więc po śmierci W. T. (1) zostali sierotami. Wpłynęło to negatywnie na ich stan psychiczny, poprzez jego pogorszenie. Życie powodów F. T., J. T. (1) i A. T. (1) po śmierci matki diametralnie się zmieniło. Powodowie zostali umieszczeni w rodzinie zastępczej swojej przyrodniej siostry powódki B. T. (1). Ich opiekunami prawnymi zostali B. T. (1) i P. T..

W rodzinie zastępczej powódka A. T. (1) początkowo czuła się bardzo zagubiona, trzymała się cały czas na uboczu. Powódka po śmierci matki i umieszczeniu w rodzinie zastępczej miała spore problemy z nauką, co spowodowało, że nie otrzymała promocji do kolejnej klasy. Została umieszczona w klasie integracyjnej, gdyż nie dawała sobie rady. Niespodziewana i nagła utrata matki spowodowała, że powódka całkowicie się w sobie zamknęła, nie potrafiła i wciąż nie potrafi prawidłowo funkcjonować w relacjach z rówieśnikami. Nie zaakceptowała swojej obecnej sytuacji. Na skutek śmierci matki u powódki wystąpiła fizjologiczna reakcja żałoby, która została zaburzona i powikłana. Powódka prezentuje zaburzenia emocjonalne, które nie ustępują z upływem czasu, dlatego też cełowym było objęcie jej wsparciem psychologicznym. Rodzice zastępczy powódki zapisali ją na terapię psychologiczną i psychiatryczną, A. T. (1) pozostaje pod opieką psychiatry z (...) Psychiatrii Dziecięcej (...).

Powódka A. T. (1) doznała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym w wyniku śmierci matki w wysokości 5%.

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Gdyni w sprawie I. N. (...) z dnia 19 grudnia 2011r., k. 373; opinia sądowa psychologiczno – psychiatryczna biegłych sądowych I. Ś. i A. M. - dotycząca powódki A. T. (1), k. 462-465; opinia uzupełniająca biegłych sądowych I. Ś. i A. M., k. 520-521v; opinia sądowa psychologiczno – psychiatryczna biegłych sądowych I. Ś. i A. M. - dotycząca powoda J. T. (1), k. 466-469; zeznania powódki B. T. (1) na rozprawie w dniu 8 września 2016r., k. 535-540 (czas od 00:14:09 do 01:05:41); zeznania powoda P. T. na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017r., k. 652-655 (czas od 00:03:31 do 00:30:09); zaświadczenie z Przychodni, k. 414 i k. 422; zaświadczenie z dnia 10 listopada 2016r., k. 605; wniosek o udzielenie pomocy psychologiczno - pedagogicznej powódce A. T. (1), k. 606; opinia Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno – Konsultacyjnego w S. z dnia 1 czerwca 2015r., k. 453-461; orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w stosunku do powódki A. T. (1), k. 645-649.

Na skutek śmierci matki u powoda J. T. (1) wystąpiła fizjologiczna reakcja żałoby, która następnie została zaburzona i powikłana. Śmierć matki oraz wszystkie zmiany w życiu powoda będące jej następstwem spowodowały, że emocjonalna reakcja powoda na te wydarzenia przejawia się skoncentrowaniem na zaspokajaniu własnych potrzeb i planów, niewielką wrażliwością na inne osoby, w tym na siostrę A. T. (1), w stosunku do której powód reprezentuje wyraźnie postawę protekcyjną, irytuje go jej emocjonalność. Powoda cechują także małe zdolności do empatii. Odcięcie emocjonalne od innych ludzi, w tym najbliższych wskazuje na nieprawidłowy rozwój emocjonalny powoda.

Powód nie przejawia żadnych problemów z nauką, wręcz przeciwnie uczy się bardzo dobrze. Z rodzicami zastępczymi i ich dziećmi ma bardzo dobry kontakt.

Powód J. T. (4) wskutek śmierci matki doznał długotrwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym w wysokości 5%.

Dowód: opinia sądowa psychologiczno – psychiatryczna biegłych sądowych I. Ś. i A. M. - dotycząca powoda J. T. (1), k. 466-469; opinia uzupełniająca biegłych sądowych I. Ś. i A. M., k. 520-521v. i k. 623-624; zeznania powódki B. T. (1) na rozprawie w dniu 8 września 2016r., k. 535-540 (czas od 00:14:09 do 01:05:41); zeznania powoda P. T. na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017r., k. 652-655 (czas od 00:03:31 do 00:30:09); zaświadczenie z Przychodni, k. 414; opinia Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno – Konsultacyjnego w S. z dnia 1 czerwca 2015r., k. 453-461.

Powód F. T. w chwili śmierci matki miał 13 lat. Na skutek śmierci W. T. (1) nie wystąpiła u powoda fizjologiczna reakcja żałoby z tego względu, że powód cierpi na autyzm, który charakteryzuje się nieprawidłowościami w funkcjonowaniu we wszystkich sferach. W tym schorzeniu zaburzenia kontaktu emocjonalnego i społecznego powodują brak lub ograniczenie relacji z innymi osobami. Dlatego też ciężko określić obecny stan emocjonalny powoda. Nadto zdiagnozowano u powoda lekkie upośledzenie umysłowe. F. T. jest osobą cichą, uступliwą. Powód ma dobry kontakt z B. T. (1), P. T. i ich dziećmi. W domu pomaga rodzicom zastępczym, dobrze się tam czuje.

Wskutek śmierci matki powód doznał długotrwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym w wysokości 5%.

Dowód: opinia sądowa psychologiczno – psychiatryczna biegłych sądowych I. Ś. i A. M. - dotycząca powoda F. T., k. 470-473; opinia dotycząca powoda F. T. z dołączonych do niniejszej sprawy akt postępowania XV Ns 92/16, k. 532-534; zeznania powódki B. T. (1) na rozprawie w dniu 8 września 2016r., k. 535-540 (czas od 00:14:09 do 01:05:41); zeznania powoda P. T. na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017r., k. 652-655 (czas od 00:03:31 do 00:30:09); opinia Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno – Konsultacyjnego w S. z dnia 1 czerwca 2015r., k. 453-461.

Pismem z dnia 11 stycznia 2012r. powodowie B. T. (1) i P. T. działający w imieniu własnym oraz reprezentujący małoletnich F. T., J. T. (1) i A. T. (1) zgłosili pozwanemu Towarzystwu szkodę, jednocześnie wnosząc o wszczęcie postępowania likwidacyjnego dotyczącego szkody komunikacyjnej z dnia 17 października 2011r. W przedmiotowym piśmie żądali zapłaty dla B. i P. T. po 40.000zł, a na rzecz powodów F. T., J. T. (1) i A. T. (1) kwot po 100.000zł tytułem znacznego pogorszenia się ich sytuacji życiowej po śmierci W. T. (1). Z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po stracie najbliższego członka rodziny powodowie zgłosili roszczenie zapłaty kwot: po 35.000zł na rzecz B. i P. T. oraz po 100.000zł na rzecz pozostałych powodów.

Po otrzymaniu zgłoszenia szkody pozwany wszczął postępowanie likwidacyjne numer (...). W wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego, decyzjami wydanymi w dniu 22 maja 2012r. pozwany uznał roszczenie powodów F. T., J. T. (1) i A. T. (1) za szkodę powstałą w dniu 17 października 2011r. w wysokościach po 60.000zł na rzecz każdego z powodów z tytułu zadośćuczynienia za śmierć matki i po 20.000zł tytułem stosownego odszkodowania za pogorszenie się sytuacji życiowej po śmierci W. T. (1). Pozwany uznał także, że w sprawie wypadku komunikacyjnego z dnia 17 października 2011r. zachodzi podstawa do ograniczenia jego odpowiedzialności o 50% stopień przyczynienia się W. T. (1) do szkody, zatem wypłacił na rzecz powodów F. T., J. T. (1) i A. T. (1) kwoty po 40.000zł.

Decyzjami z tego samego dnia, po rozpatrzeniu roszczeń powodów B. T. (1) i P. T., pozwany uznał ich roszczenia w wysokościach po 20.000zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę oraz 40.000zł tytułem odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia się ich sytuacji życiowej. Biorąc pod uwagę 50% stopień przyczynienia się poszkodowanej do zdarzenia, pozwane Towarzystwo wypłaciło na rzecz B. T. (1) i P. T. kwoty po 30.000zł.

Dodatkowo, decyzją z dnia 4 stycznia 2013r. pozwany przyznał powodowi P. T. świadczenie w wysokości 2.500zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu.

Dowód: pismo powodów z dnia 11 stycznia 2012r., k. 98-101; pismo pozwanego z dnia 20 stycznia 2012r., k. 102-103; decyzje pozwanego z dnia 22 maja 2012r., k. 110-119; decyzja pozwanego z dnia 4 stycznia 2013r., k. 120.

Pismem z dnia 24 października 2012r. powodowie skierowali do (...) Towarzystwa (...) S.A. przedsądowe wezwanie do zapłaty, domagając się dopłaty na rzecz F. T., J. T. (1) i A. T. (1) kwot po 20.000zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę po śmierci matki i 40.000zł z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powodów. Powodowie B. T. (1) i P. T. domagali się dopłaty po 10.000zł na rzecz każdego z nich, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią W. T. (1).

Pismem z dnia 18 grudnia 2012r. oraz z dnia 19 czerwca 2013r., będącym odpowiedzią na kolejny wniosek powodów z dnia 29 maja 2013r. o ponowne rozpatrzenie sprawy, pozwane Towarzystwo podtrzymało dotychczasowe stanowisko, odmawiając zmiany wydanych decyzji.

Dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 24 października 2012r., k. 127-130; pismo pozwanego z dnia 18 grudnia 2012r., k. 131; wniosek powodów o ponowne rozpatrzenie sprawy z dnia 29 maja 2013r., k. 132-133; pismo pozwanego z dnia 19 czerwca 2013r., k. 134-135.

Członkowie rodziny zastępczej powodów dzielą się obowiązkami. Powódka B. T. (1) zajmuje się prowadzeniem domu i codzienną opieką nad dziećmi. Powodowie F. T., J. T. (1) i A. T. (1) oraz sześcioro biologicznych dzieci B. i P. T. aktywnie uczestniczą w wypełnianiu obowiązków domowych. Powód P. T. pracuje, jest jedynym żywicielem domu. Załatwia też wszystkie sprawy związane z reprezentowaniem rodziny na zewnątrz. Dzieci uczęszczają do szkół. Biologiczna córka powodów dojeżdża do szkoły samochodem, razem z dwójką swojego rodzeństwa. A. T. (1) rozpoczęła naukę w gimnazjum, w klasie integracyjnej, do szkoły do L. dojeżdża autobusem. Podobnie powód J. T. (1), który uczy się w W.. Powód F. T. orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w W. z dnia 26 stycznia 2012r. został zaliczony do osób niepełnosprawnych. Nadto postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie XV Ns 92/16 z dnia 22 września 2016r. został ubezwłasnowolniony całkowicie. Jego opiekunem prawnym została powódka B. T. (1). Uczy się w szkole specjalnej w W., dojeżdża do niej transportem fundowanym ze środków Gminy.

Powodowie F., J. i A. T. (1) otrzymują miesięcznie rentę rodzinną w łącznej wysokości 4.012,11zł, dodatek dla sierot zupełnych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w łącznej wysokości 1.147,50zł. Nadto powód F. T. otrzymuje zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153zł miesięcznie. Z (...) Centrum Pomocy (...) jako rodzina zastępcza B. T. (1) i P. T. otrzymują około 2.200zł miesięcznie. Nadto rodzina otrzymuje środki pieniężne z rządowego programu „Rodzina 500+” na A. i J. T. (1) w łącznej wysokości 1.000zł miesięcznie, a na pięcioro biologicznych dzieci 2.500zł oraz 1.300zł miesięcznie tytułem zasiłku rodzinnego. Powód P. T. zmienił pracę. Obecnie jest zatrudniony w firmie oddalonej o 5km od miejsca zamieszkania i otrzymuje z tytułu wynagrodzenia za pracę około 2.000zł. Powodowie F., J. i A. T. (1) nabyli spadek po W. T. (1) w postaci mieszkania w G. przy ul. (...) - wszyscy w 1/3 części. W tym mieszkaniu po spłacie przez B. T. (1) i P. T. zadłużenia, które powstało jeszcze za życia W. T. (1), mieszka aktualnie matka powoda P. T., która też ponosi opłaty i koszty utrzymania lokalu. Mieszkanie, które weszło w skład spadku po J. T. (3), położone w G., jest wynajmowane przez powodów B. T. (1) i P. T.. Powodowie otrzymują z tego tytułu miesięcznie 1.000 – 1.200zł. Opłaty za mieszkanie uiszczą najemca. Za otrzymane od pozwanego ubezpieczyciela świadczenia odszkodowawcze powodowie małż. T. w 2012r. dokonali zakupu samochodu rodzinnego marki M. (...), za 150.000zł. Nadto w rodzinie są jeszcze dwa samochody, jednym z nich pełnoletnia córka powodów T. dojeżdża do szkoły, drugi został zakupiony przez powoda P. T. na kredyt, za cenę około 50.000zł. Powód dojeżdża nim do pracy. Powodowie B. T. (1) i P. T. spłacają też kredyt mieszkaniowy, który zaciągnęli w dniu 2 czerwca 2011r., na wysokość 187.523zł, z okresem kredytowania na 25 lat, miesięczną ratę powodowie spłacają w wysokości około 1.000zł. Ponoszą także koszty i opłaty związane z ubezpieczeniem domu, posiadanych przez nich dwóch mieszkań i samochodów.

Dowód: opinia Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno – Konsultacyjnego w S. z dnia 1 czerwca 2015r., k. 453-461; postanowienie Sądu Rejonowego w Gdyni w sprawie VII Ns 1203/12 z dnia 13 marca 2013r., k. 26; zeznania informacyjne powoda P. T. na rozprawie w dniu 20 maja 2014r., k. 207-213 (czas od 00:03:32 do 00:52:09); zeznania powódki B. T. (1) na rozprawie w dniu 8 września 2016r., k. 535-540 (czas od 00:14:09 do 01:05:41); zeznania

powoda P. T. na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017r., k. 652-655 (czas od 00:03:31 do 00:30:09); zaświadczenie ze spółdzielni, k. 43 i k. 237-238; orzeczenie o niepełnosprawności, k. 89; odpisy skrócone aktu urodzeni biologicznych dzieci powodów B. T. (1) i P. T., k. 93-95; faktura VAT za zakup samochodu M. (...), k. 230; umowa kredytu, k. 37-40; decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o waloryzacji renty, k. 243; polisy, k. 231-236; wezwania do zapłaty opłaty z tytułu użytkowania wieczystego gruntów, k. 239-240; zaświadczenie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 10 lutego 2017r., III R Ns 635/16, k. 632.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd uznał odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego co do zasady, jednakże w ustalonych okolicznościach faktycznych, biorąc pod uwagę ustalony przez Sąd stopień przyczynienia się poszkodowanej W. T. (1) do zdarzenia z dnia 17 października 2011r., niezbędna była korekta zgłoszonych roszczeń o zapłatę zadośćuczynienia dla każdego z powodów, poprzez ich obniżenie. Nadto Sąd uznał za zasadne w części żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powodów A. T. (1) i F. T.. W przypadkach pozostałych powodów roszczenie to jako bezpodstawne zostało oddalone.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zaoferowanego przez strony niniejszego postępowania, w szczególności wnioskując w oparciu o dokumenty urzędowe bądź ich kopie. Wśród dokumentów urzędowych najważniejsze znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miał wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 10 grudnia 2012r. wydany w sprawie IX K 323/12 wraz z jego pisemnym uzasadnieniem.

Dokumenty urzędowe Sąd ocenił na podstawie art. 244§1 k.p.c. nie znajdując podstaw, by kwestionować ich prawdziwość, czy autentyczność, zwłaszcza że strony postępowania reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników również nie zgłaszały takich zarzutów.

Do rekonstrukcji stanu faktycznego posłużyły także Sądowi dokumenty prywatne bądź ich kopie - złożone przez obie strony postępowania. Dokumenty prywatne zostały ocenione na podstawie art. 245 k.p.c. i uznane za prawdziwe oraz autentyczne. Również nie były kwestionowane przez żadną ze stron niniejszego postępowania. Wśród tych dokumentów kluczowe znaczenie miały akta postępowania likwidacyjnego, które zobrazowały przebieg postępowania szkodowego oraz dokumentacja medyczna powodów F. T. i A. T. (1), którym Sąd dał wiarę, gdyż znalazły potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym, zwłaszcza we wnioskach sporządzonych na potrzeby niniejszego postępowania opiniach sądowo psychologiczno – psychiatrycznych.

Co do opisu przeżyć powodów B. T. (1) i P. T. po śmierci matki i teściowej wskazać należy, że są one niespójne już choćby z zeznaniami samych powodów, przesłuchiwanymi najpierw informacyjnie, później w charakterze strony postępowania oraz z treścią wywiadów udzielonych dla potrzeb opinii psychologiczno – psychiatrycznych dotyczących powodów, dlatego też Sąd podszedł do nich z dużą dozą ostrożności. Podobne stanowisko Sąd przyjął w stosunku do zeznań powodów B. T. (1) i P. T. w zakresie ich więzi ze zmarłą W. T. (1). Bowiem należy mieć na względzie, że osoby opiniowane przez biegłych sądowych w realiach wywiadu prowadzonego przez psychologa i psychiatrę mają lepsze warunki na opisywanie swoich emocji czy przeżyć niż na sali sądowej i z tego względu opisywane przez nich emocje, sytuacje, zdarzenia są zdaniem Sądu bardziej szczerze niż podczas składania zeznań na sali sądowej. Dlatego też Sąd ocenił zeznania powodów P. T. i B. T. (1) w zakresie opisywanej przez nich krzywdy, jakiej doznali na skutek śmierci W. T. (1), za mniej wiarygodne niż treść ich wyjaśnień przedstawiona biegłym psychiatrze i psychologowi dla celów sporządzenia opinii w tej sprawie. W pozostałym zakresie zeznania powodów zostały ocenione jako wiarygodne, korespondowały z przedłożonymi dokumentami zarówno urzędowymi, jak i prywatnymi. Na ich podstawie Sąd ustalił, że wprawdzie życie powodów wskutek śmierci W. T. (1) uległo diametralnej zmianie, bowiem powodowie zostali rodziną zastępczą dla F., J. i A. T. (1), ale zmiana ta nie spowodowała wcale pogorszenia się ich sytuacji życiowej w aspekcie majątkowym. Niekwestionowaną okolicznością jest to, że powiększenie rodziny o trzy dodatkowe osoby, w tym dwoje dzieci z problemami psychicznymi spowodowało zwiększenie obowiązków wychowawczych i domowych małżonków T., natomiast niewątpliwie majątek w postaci 2 nieruchomości lokalowych i wysokie miesięczne dochody z tytułu ustanowienia ich rodziną zastępczą dla F., Ani i J. T. (1) znacznie powiększyły ich miesięczne dochody. Przy

ustalaniu stanu faktycznego Sąd nie posiłkował się zeznaniami świadka R. M., który nie miał bezpośredniej wiedzy o łączących powodów T. z rodziną W. i J. T. (3) więziach, dlatego też jego zeznania zostały pominięte.

Oprócz tego nie wykorzystano przedłożonych przez stronę powodową zaświadczeń ze spółdzielni o wysokościach opłat za mieszkania w G., które odziedziczyli po matce powodowie F., J. i A. T. (1) i w G., które po J. T. (3) zostało odziedziczone między innymi przez powodów T. i B. T. (1), bowiem powodowie sami zeznali, że jedno z mieszkań zajmuje matka P. T., drugie z nich jest wynajmowane i osoby te dokonują opłat, a nie powodowie. Dlatego też nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Do rekonstrukcji stanu faktycznego posłużyły także Sądowi zeznania świadków zawnioskowanych przez stronę powodową: A. C. i B. C.. Zeznania świadków potwierdziły bliskie kontakty powodów B. T. (1) i P. T. z W. T. (1), zwłaszcza po śmierci jej męża oraz bardzo bliskie więzi i uczucia pomiędzy powodami F., J. i A. T. (1), a ich matką. Znalazły one potwierdzenie przede wszystkim w sporządzonym opiniach psychologiczno – psychiatrycznych, wobec tego Sąd przyznał im wszystkich walor wiarygodności. Nadto zeznania świadka B. C. potwierdziły, że po śmierci matki stan zdrowotny powoda F. T. jest gorszy.

Celem ustalenia okoliczności wypadku z dnia 17 października 2011r. Sąd dopuścił dowód z przesłuchania świadka – sprawcy wypadku K. C., który zasadniczo potwierdził zeznania jakie złożył w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Gdyni w sprawie IX K 323/12.

Sąd miał na uwadze, że przedmiotem rozpoznania w sprawie pozostawało między innymi ustalenie rozmiaru krzywdy powodów i ustalenie wysokości świadczenia mającego zadośćuczynić tej krzywdzie. Zgodnie z przepisem art. 278§1k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zaciągnięcia ich opinii. Jak wynika z treści cytowanego przepisu dowód z opinii biegłego winien być dopuszczony celem wyjaśnienia okoliczności, które wymagają wiadomości specjalnych. Powodowie wnieśli o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychologii. W odpowiedzi na pozew pozwany nie oponował przeciwko wnioskowi dowodowemu powodów w zakresie dowodu z opinii biegłego, co więcej sam pozwany wnioskował o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychiatry. Sąd dał w pełni wiarę opiniom pisemnym i uzupełniającym opiniom pisemnym, które zostały sporządzone w niniejszej sprawie przez biegłe sądowe z zakresu psychologii A. M. i z zakresu psychiatrii I. Ś.. Przedstawione przez biegłe opinie w ocenie Sądu zostały sporządzone w sposób rzetelny, z wykorzystaniem specjalistycznej wiedzy, a ponadto w swojej treści zawierały wyczerpujące i wnikliwe wnioski. Biegłe dokonały oceny rzeczywistego stanu zdrowia powodów, biorąc pod uwagę względy psychologiczne. Skrupulatnie w ocenie Sądu dokonały oceny rzeczywistego stanu zdrowia psychologicznego powodów i zmian, jakie w tym zakresie nastąpiły po śmierci W. T. (1) u jej dzieci, bazując w tej mierze na dokumentach zebranych w sprawie, wywiadzie uzyskanym od powodów oraz przeprowadzonych badaniach. Tok rozumowania przedstawiony przez biegłe należy uznać za logiczny, a nadto konsekwentny. Powyższym opiniom Sąd dał wiarę w całości, albowiem biegłe w sposób szczegółowy przedstawiły okoliczności, jakie stały się podstawą wniosków w niej wskazanych, odwołując się do konkretnych faktów. Biegłe dysponowały również niewątpliwie odpowiednią wiedzą i doświadczeniem uprawniającym je do wydania przedmiotowych opinii. Wnioski wyciągane przez biegłe nadto należy uznać za zgodne z zasadami logicznego rozumowania i wiedzy zawodowej. Sąd miał na uwadze, że opinia dotycząca powoda J. T. (1) była kwestionowana przez stronę pozwaną, aczkolwiek w zakresie zarzutów pozwanego Sąd podziela zdanie biegłych, że niewątpliwym jest, iż także powód, mimo że nie uzewnętrznia swojego cierpienia po stracie matki, doznał wielkiej krzywdy wskutek jej śmierci. Mając na uwadze ich kompleksowy i wyczerpujący charakter, jednoznaczność konkluzji oraz logiczny i uzasadniony sposób przeprowadzenia wnioskowania Sąd uznał je za w całości miarodajne dla wyrokowania.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wnioskowała o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego specjalisty z zakresu ruchu drogowego i rekonstrukcji wypadków samochodowych celem ustalenia przebiegu zdarzenia z dnia 17 października 2011r., przyczyn zaistnienia wypadku, sposobu zachowania się zmarłej przed zaistnieniem zdarzenia, kto ponosi wyłączną odpowiedzialność za spowodowanie wypadku i w przypadku ustalenia, że zarówno kierujący samochodem osobowym jak i piesza swoimi nieprawidłowymi zachowaniami

doprowadzili do zdarzenia, biegły powinien ustalić procentowy stopień przyczynienia się każdego z uczestników ruchu. Strona powodowa nie zaoponowała przedmiotowemu wnioskowi. Sąd ocenił, że przedstawiona w sprawie opinia biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych S. P., jak i opinie uzupełniające oraz ustne wyjaśnienia biegłego, złożone na rozprawie w dniu 9 czerwca 2016r. były rzetelne i zostały wykonane z wykorzystaniem specjalistycznej wiedzy. W tym miejscu warto również podkreślić, iż strona powodowa kwestionowała przedmiotową opinię jedynie w zakresie ustalonego przez biegłego 50% stopnia przyczynienia się do zdarzenia, w pozostałym zakresie powodowie nie składali zastrzeżeń do opinii. Pozwany ubezpieczyciel, po złożeniu wyjaśnień przez biegłego na rozprawie, ostatecznie również nie wnosił o jej kolejne uzupełnienie. Pisemna opinia wraz z opiniami uzupełniającymi zawierała wyczerpujące i wnikliwe wnioski, wyjaśniając, że przyjęty przez biegłego stopień przyczynienia się obu uczestników zdarzenia wynikał z dokonanych przez biegłego obliczeń wynikających z analizy czasowo-przestrzennej ich ruchu. Biegły jednoznacznie wyjaśnił wątpliwości zarówno strony powodowej, jak i pozwanej, wskazując, że oboje uczestnicy wypadku mieli możliwość właściwej oceny sytuacji drogowej i odpowiednio wczesnego zareagowania na powstały stan zagrożenia i sytuację kolizyjną na jezdni, co mogło skutkować uniknięciem tego wypadku. Biegły wskazał, że ze szczegółowej analizy materiału dowodowego wynika, iż do zaistnienia i przebiegu wypadku z dnia 17 października 2011r. przyczynili się oboje jego uczestnicy, w zbliżonym stopniu. Zaznaczyć wypada w tym miejscu, że Sąd ustalił stopień przyczynienia się uczestników zdarzenia z dnia 17 października 2011r. nie tylko na podstawie wyżej wskazanej opinii, ale i z pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 10 grudnia 2012r. wydanego w sprawie IX K 323/12, z którego wynika, że przekraczanie jezdni w niedozwolonym miejscu przez W. T. (1), niezachowanie szczególnej ostrożności oraz nieustąpienie pierwszeństwa samochodowi O. (...) również przyczyniło się do zaistnienia wypadku drogowego. Mając na uwadze wnioski biegłego, który sporządzał opinię w niniejszej sprawie oraz wymieniony wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni i jego pisemne uzasadnienie Sąd ustalił, że popełnione błędy w zachowaniu się na drodze przez dwoje uczestników zdarzenia, stanowiły podstawę przyjęcia 50% przyczynienia się K. C. i 50% przyczynienia się W. T. (1) do wypadku, o czym będzie jeszcze szerzej mowa.

Poza sporem w niniejszym procesie pozostaje odpowiedzialność pozwanego co do zasady za skutki wypadku z dnia 17 października 2011r. Jednak pozwany nie uznawał powództwa o zapłatę zgłoszoną w niniejszym postępowaniu, zarzucając, że rozmiar krzywdy powodów oraz brak pogorszenia się ich sytuacji życiowej nie uzasadnia tak wygórowanych żądań.

Ponadto spór ogniskował się wokół kwestii przyczynienia się W. T. (1) do zdarzenia z dnia 17 października 2011r. bowiem pozwany ubezpieczyciel przyjął 50% przyczynienie się zmarłej do szkody, natomiast zdaniem powodów, w okolicznościach w jakich doszło do wypadku - przyjęty przez pozwanego stopień jest zawyżony, sami jednakże nie określili, ile winien wynosić ich zdaniem stopień przyczynienia się zmarłej do zdarzenia.

Sąd zważył odnośnie przyczynienia się W. T. (1) do powstania szkody:

Nie była sporną kwestią przyczynienia się poszkodowanej W. T. (1) do powstania szkody, spornym w przedmiotowej sprawie pozostawał jedynie stopień jej przyczynienia do powstania wypadku ze skutkiem śmiertelnym.

Przez pozwanego stopień ten określony został w postępowaniu likwidacyjnym na 50%, taka wysokość również podtrzymywana była w toku niniejszego postępowania. Zdaniem powodów zaś poszkodowana przyczyniła się do powstania zdarzenia w mniejszym stopniu.

Zgodnie z przepisem art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Przepis art. 362 k.c. stanowi podstawę ograniczenia obowiązku naprawienia szkody. Zachowanie poszkodowanego przyczynia się do wyrządzenia szkody, jeżeli zachodzi wskazana więź kauzalna między tym zachowaniem a szkodą. Przyjmuje się także, że poza istnieniem adekwatnego związku przyczynowego koniecznym jest, aby zachowanie poszkodowanego było obiektywnie nieprawidłowe, naruszające normy prawne, zasady współzycia społecznego lub prakseologiczne reguły postępowania. W doktrynie prawa cywilnego uważa się, że gdy odpowiedzialność dłużnika opiera się na zasadzie winy, także zachowanie poszkodowanego powinno być zawinione. Natomiast,

gdy odpowiedzialność dłużnika jest niezależna od winy (ryzyko, zasada słuszności), wówczas dla stwierdzenia przyczynienia się poszkodowanego do wyrządzenia szkody wystarczy obiektywna nieprawidłowość jego zachowania. Brzmienie językowe przepisu art. 362 k.c. wskazuje, że dla sądu dokonującego oceny zasadności zmniejszenia odszkodowania „stosownie do okoliczności” ustawodawca nie wprowadza żadnych kryteriów selekcji zachowań poszkodowanego, które pozostają w adekwatnym związku przyczynowym. Z kolei sięganie do kryterium winy jest uzasadnione, jednak art. 362 k.c. wskazuje je wyłącznie dla ustalenia stopnia obniżenia odszkodowania, przy czym ma być to jedno z kryteriów, co powinno pozwolić stosować przepis także przy braku winy poszkodowanego. Brak winy poszkodowanego nie musi oznaczać orzeczenia pełnego odszkodowania, jeżeli ocena innych okoliczności wskaże na zasadność jego umniejszenia (tak Adam Olejniczak w komentarzu do art. 362 k.c. w programie komputerowym Lex tezy 1-2, 4-6 i przywołane tam orzecznictwo oraz literatura).

Sąd, jako punkt wyjścia dla dalszych rozważań w tym zakresie przyjął ustalenia poczynione w toku postępowania karnego oraz ustalenia poczynione przez biegłego sądowego S. P.. Z analizy całości zgromadzonego materiału dowodowego w tej sprawie wynika, że oboje uczestnicy wypadku z dnia 17 października 2011r. przyczynili się do jego zaistnienia, a także do jego skutków. Ze strony kierującego pojazdem O. (...) K. C. przyczynienie się do wypadku polegało na prowadzeniu pojazdu bez zachowania należytej ostrożności, co wyraził jazdą z prędkością ponad dopuszczalną (prawie 60 km/h, gdzie prędkość administracyjnie dopuszczalna wynosiła 50 km/h) oraz na nieprzystąpieniu do manewru obronnego – hamowania. Biegły sądowy wskazał, że gdyby K. C. zareagował na widok W. T. (1) w chwili jej wkroczenia na jezdnię, to mógłby zatrzymać pojazd przed jej torem ruchu, co byłoby równoznaczne z uniknięciem przedmiotowego wypadku i jego skutków.

Piesza W. T. (1) przyczyniła się do powstania szkody w ten sposób, że przekraczała jezdnię w miejscu niedozwolonym, bez zachowania szczególnej ostrożności, co wyraziła brakiem lub błędną oceną odległości oraz prędkości nadjeżdżającego z jej prawej strony pojazdu, któremu była obowiązana ustąpić pierwszeństwa. Takie zachowanie pieszej było obiektywnie nieprawidłowe i naganne. Zgodnie, bowiem z przepisem art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, pieszy jest obowiązany korzystać z chodnika lub drogi dla pieszych, a w razie ich braku - z pobocza. Jeżeli nie ma pobocza lub czasowo nie można z niego korzystać, pieszy może korzystać z jezdni, pod warunkiem zajmowania miejsca jak najbliżej jej krawędzi i ustępowania miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi, natomiast zgodnie z przepisem art. 13 ust. 1 pieszy przechodząc przez jezdnię lub torowisko, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność oraz korzystać z przejścia dla pieszych. Pieszy znajdujący się na tym przejściu ma pierwszeństwo przed pojazdem. Zgodnie zaś z przepisem art. 14 pkt. 1 lit. a oraz pkt. 4 tej ustawy zabrania się wchodzenia na jezdnię bezpośrednio przed jadący pojazd, w tym również na przejściu dla pieszych i przebiegania przez jezdnię. To, że pieszy na przejściu dla pieszych ma pierwszeństwo przed pojazdem nie zwalnia go od obowiązku zachowania szczególnej ostrożności przy przekraczaniu jezdni. Gdyby w trakcie przekraczania jezdni W. T. (1) na bieżąco oceniała zmieniającą się sytuację na drodze i uwzględniła realne trudności w jej dostrzeżeniu przez K. C. (późna pora i ciemne ubrania poszkodowanej) oraz w porę powstrzymała się od kontynuowania przekraczania jezdni, uniknęłaby wypadku i jego skutków. Zatem zdaniem Sądu, zachowanie W. T. (1) przyczyniło się do powstania wypadku i powstania szkody i stopień tego przyczynienia trzeba uznać za równy z przyczynieniem kierowcy K. C.. Sąd ocenił je na poziomie 50% uznając, że w tym zakresie istnieje związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem pieszej i powstaniem szkody. W takim stopniu jest ono adekwatne do okoliczności sprawy i stopnia winy poszkodowanej. W takim też stopniu powinno nastąpić obniżenie należnym powodom kwot zadośćuczynienia.

Odnośnie zadośćuczynienia i odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powodów:

Powodowie swoje roszczenia kierowali przeciwko pozwanemu jako odpowiedzialnemu z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku. Zgodnie z art. 822§1k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

Zgodnie z art. 446§4 k.c. Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Niniejszy przepis stanowi podstawę do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez bliskich członków rodziny zmarłego, jednakże tylko tych, którzy wykażą, że pomiędzy zmarłym, a nimi istniała szczególnego rodzaju bliska więź emocjonalna. Takimi członkami rodziny dla zmarłej W. T. (1) byli niewątpliwie powodowie F. T., J. T. (1) – synowie oraz A. T. (1) – córka zmarłej. Więzy emocjonalna ze zmarłą istniała także pomiędzy powodami B. T. (1) – pasierbicą i jej mężem P. T., uwidoczniła się ona szczególnie po śmierci J. T. (3), aczkolwiek Sąd miał na uwadze, że była ona dużo słabsza niż w przypadku pozostałych powodów. Więzy te wskutek nagłej śmierci W. T. (1) zostały bezpowrotnie zerwane.

Na podstawie zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego Sąd uznał za uzasadnione roszczenie powodów F. T., J. T. (1) i A. T. (1), nie mając jakichkolwiek wątpliwości, iż doznali oni bardzo bolesnej straty, dlatego też przyznanie im zadośćuczynienia jest jak najbardziej uzasadnione. Istotą zadośćuczynienia jest jego związek z doznawaną przez poszkodowanego krzywdą przejawiającą się zarówno w cierpieniach fizycznych, to znaczy bólu jak również w cierpieniach psychicznych, które objawiają się poprzez ujemne uczucia, poczucie straty, bezsilności, czy osamotnienia. Zadośćuczynienie pieniężne ma na celu przede wszystkim złagodzenie doznanych cierpień i pieniężne zrekompensowanie doznanej przez poszkodowanego krzywdy. Jest to świadczenie o charakterze kompensacyjnym, które powinno stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość, jednak nie nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, co oznacza, że powinno zostać utrzymane w rozsądnych granicach. Każdy przypadek, kiedy przedmiotem rozpoznania jest kwestia zadośćuczynienia dochodzonego z uwagi na doznaną krzywdę wywołaną śmiercią osoby bliskiej, należy rozpoznawać indywidualnie i stosownie do okoliczności, jakie istnieją w momencie orzekania. W każdym odrębnym przypadku na wysokość przyznanego świadczenia wpływ mogą mieć różne czynniki (wyrok S.A. w Krakowie z dnia 15 maja 2015r., I ACa 311/15, LEX nr 1746335). Sąd w związku z tym zobligowany jest dokonać oceny sytuacji, w jakiej znajduje się określona osoba w dacie orzekania oraz ustalić, jakie były skutki śmierci bliskiej osoby oraz jaki wywarły na nią wpływ, a w konsekwencji, w jaki sposób zmieniło się życie tej osoby, zarówno w wymiarze społecznym, lecz przede wszystkim psychicznym i emocjonalnym.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w ocenie Sądu oczywiście wykazało, że powodowie doznali krzywdy, której źródłem była strata bliskiej im osoby. Powodowie wykazali, iż pomiędzy nimi a zmarłą zachodziła bliska więź rodzinna, a jej śmierć negatywnie wpłynęła na ich stan emocjonalny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wypracowane zostały szczegółowe kryteria, stanowiące podstawę do wyznaczenia poziomu „odpowiedniości” sumy stanowiącej zadośćuczynienie. Są to w szczególności rodzaj naruszonego dobra, czas trwania cierpień, czy też intensywność ujemnych doznań psychicznych (por. wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509; wyrok SN z 1 kwietnia 2004 r., II CK 131/03, LEX nr 327923; wyrok SN z 19 sierpnia 1980r., IV CR 283/80, OSN 1981, Nr 5, poz. 81; wyrok SN z 9 stycznia 1978r., IV CR 510/77, OSN 1978, Nr 11, poz. 210). Za istotne kryteria mające wpływ na ustalenie wysokości należnego zadośćuczynienia należy przyjmować relacje łączące osoby poszkodowane i uprawnione oraz wiek tych osób. Przyjmuje się również, że kwota należna tytułem zadośćuczynienia przyznanego członkom rodziny zmarłego za doznaną krzywdę „jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy, a ta w istocie nie zależy od statusu materialnego pokrzywdzonego. Jedynie rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na umiarkowany jego wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny oraz materialny poszkodowanego. Przesłanka przeciętnej stopy życiowej nie może pozbawić omawianego roszczenia funkcji kompensacyjnej i eliminować innych istotniejszych czynników kształtujących jego rozmiar i ma charakter tylko uzupełniający” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, OSP 2012/4/44, LEX nr 898254). Wobec tego wysokość zadośćuczynienia nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość (zob. wyrok SN z dnia 28.09.2001 r., III CKN 427/00).

Nie budzi wątpliwości, że śmierć rodzica stanowi niezwykle bolesne przeżycie i wydarzenie, które dla normalnie funkcjonującego człowieka stanowi największą życiową tragedię. Niniejsza sprawa należy do bardzo trudnych dowodowo, gdyż przedmiotem oceny jest więź osobista, relacja zachodząca pomiędzy dwojgiem ludzi i sfera uczuć. Są to elementy, które bardzo trudno ocenić, gdyż nie istnieją żadne obiektywne kryteria, które by te sfery życia mogły w

precyzyjny sposób zweryfikować. Mając jednak na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oczywistym jest w ocenie Sądu, że każdy z powodów doznał krzywdy. W przedmiotowej sprawie występuje o tyle szczególna sytuacja, iż jedynie matka W. T. (1) sprawowała nad powodami faktyczną opiekę. Ojciec powodów zmarł w 2009r. Poczucie krzywdy u każdego z powodów potęgował fakt, że w chwili śmierci matki powodowie byli dziećmi, osobami młodymi dopiero poznającymi świat, dla których rodzic jest bardzo ważną, o ile nie najważniejszą osobą w tym okresie. Krzywda wywołana śmiercią rodzica jest, oceniając według kryteriów obiektywnych jedną z najmocniej dotkliwych i najmocniej odczuwalnych, z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych oraz rolę pełnioną w rodzinie, w tym przypadku przez matkę. W rozpoznawanej sprawie krzywda jest tym bardziej dotkliwa, że śmierć nastąpiła wskutek wypadku, który wydarzył się nagle i dotknął osobę w pełni sił. Potęguje ją także to, że matka powodów była jedynym rodzicem, z którym powodowie mieli po śmierci ojca więź. Mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy zarzut pozwanego, że powodowie nie korzystali z opieki psychologa bądź psychiatry bezpośrednio po śmierci matki Sąd ocenił jako chybiony, przede wszystkim z tego względu, że nie jest to okoliczność warunkująca przyznanie zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej, a całokształt materiału dowodowego w niniejszej sprawie wykazał, że krzywda jakiej powodowie doznali jest duża. Biegłe sądowe z zakresu psychiatrii i psychologii w sporządzonych opiniach stwierdziły, że powodowie F., J. i A. T. (1) doznali wskutek śmierci matki po 5% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym.

W przypadku powodów B. T. (1) i P. T. Sąd miał na uwadze, że wprawdzie w sferze psychicznej nie doznali oni uszczerbku, jednakże materiał dowodowy zgromadzony w sprawie wskazuje, że także przeżyli śmierć W. T. (1). Łącząca ich więź emocjonalna była szczególnie widoczna po śmierci J. T. (3), kiedy powodowie T. byli jedynymi osobami służącymi W. T. (1) pomocą. Określając wysokość kwoty zadośćuczynienia Sąd kierował się przede wszystkim tym, że kwota ta powinna obejmować rekompensatę krzywdy moralnej, to jest krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby. W ocenie Sądu doznana przez powodów F., J. i A. T. (1) krzywda uzasadnia przyznanie im pełnego zadośćuczynienia w wysokości po 150.000zł na rzecz każdego z nich. W przypadku powodów B. T. (1) i P. T. – po 40.000zł zadośćuczynienia na rzecz każdego z powodów, aczkolwiek należało mieć także na względzie ustalony 50% stopień przyczynienia się W. T. (1) do zdarzenia i o tę wartość pomniejszyć należne wszystkim powodom zadośćuczynienia. Sąd wziął także pod uwagę wynik postępowania likwidacyjnego w stosunku do powodów F., J. i A. T. (1) i wypłacenie na ich rzecz po 30.000zł, a na rzecz powodów B. i P. T. po 10.000zł tytułem zadośćuczynienia (po uwzględnieniu przyczynienia się poszkodowanej). Zatem żądane przez powodów kwoty należało pomniejszyć o połowę: $150.000zł \times 50\% = 75.000zł$ oraz $40.000zł \times 50\% = 20.000zł$. Po odjęciu kwot przyznanych przez ubezpieczyciela powodom T. z tytułu dalszego zadośćuczynienia należało przyznać kwoty po 45.000zł, a powodom T. po 10.000zł. Dlatego też Sąd zasądził na rzecz F. T., J. T. (1) i na rzecz A. T. (1) kwoty po 45.000zł, a na rzecz powodów B. T. (1) i P. T. po 10.000zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Sąd przyjął, że niniejsze kwoty będą adekwatne do stopnia krzywdy, jakiej powodowie doznali. Rozstrzygnięcia w przedmiotowych kwestiach zostały oparte o art. 446§4 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w zw. z art. 6 k.c. i znajdują się w punktach I-V wyroku.

Powodowie wnosili ponadto o zasądzenie od pozwanego odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się ich sytuacji życiowej. Zgodnie z art. 446 §3 k.c. Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Przedmiotowe odszkodowanie ma na celu przede wszystkim zniwelowanie poniesionej szkody majątkowej przez najbliższego członka rodziny zmarłego. Ma ono wynagradzać uszczerbki majątkowe. Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej obejmuje niekorzystne zmiany w sytuacji materialnej najbliższego członka rodziny zmarłego oraz zmiany w sferze jego dóbr niematerialnych, które wpływają na sytuację materialną. Są to zarówno zmiany znane i istniejące w dacie orzekania, jak i zmiany mogące powstać w przyszłości, a dające się przewidzieć na podstawie zasad doświadczenia życiowego. Może to być utrata pomocy, wsparcia i opieki ze strony zmarłego lub możliwości uzyskania w przyszłości stabilnych warunków życiowych, ale mogą to być także niekorzystne zmiany w psychice, takie jak stres, depresja, poczucie osamotnienia, które mają wpływ na stan zdrowia, osłabienie aktywności życiowej lub zawodowej i w konsekwencji powodują pogorszenie sytuacji majątkowej. Pogorszenie sytuacji życiowej polega jednak nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości samej stabilizacji warunków życiowych lub ich realnego polepszenia. Pogorszenie się sytuacji życiowej musi być obiektywnym i przyczynowo uzasadnionym wynikiem śmierci osoby najbliższej, a nie wynikać tylko z subiektywnych reakcji i ich życiowych

konsekwencji. Jest oczywiste, że rozmiar tych szkód z reguły nie może być dokładnie ustalony i wskutek tego również określenie wysokości stosownego odszkodowania może być dokonane tylko z pewnym przybliżeniem. Ocena znacznego pogorszenia zależy od rozmiarów ujemnych następstw natury majątkowej spowodowanych przez śmierć osoby najbliższej, zarówno już istniejących, jak i dających się na podstawie zasad doświadczenia życiowego przewidzieć w przyszłości. Szkodę podlegającą naprawieniu w oparciu o przepis art. 446 § 3 k.c. należy traktować, jako szkodę na osobie wywołującą ujemne skutki w sferze jej interesów majątkowych. Podstawowym warunkiem przyznania odszkodowania w tym przypadku jest wykazanie, że nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd ocenił, że jedynie powódka A. T. (1) i powód F. T. wskutek śmierci matki znaleźli się w sytuacji uzasadniającej przyznanie im odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się ich sytuacji życiowej. Śmierć matki wpłynęła negatywnie na stan psychiczny powódki A. T. (1), doprowadzając do całkowitego wyalienowania się z otaczającego jej życia, powódka została umieszczona w klasie integracyjnej z powodu grożącego jej wyeliminowania z życia społecznego, a więc w ocenie Sądu te zmiany w sferze jego dóbr niematerialnych, mają wpływ na jej przyszłą sytuację materialną. Z tych samych przyczyn Sąd ocenił żądanie powoda F. T. za zasadne, uznając, że w przyszłości powodowie mogą mieć trudności w zaadaptowaniu się do rzeczywistości, będą wymagali w związku z tym pomocy innych osób, a co za tym idzie należy uznać, że sytuacja życiowa powodów F. T. i A. T. (1) uległa pogorszeniu.

Sąd uznał, że należne powodom kwoty to 30.000zł dla każdego z nich. Mając jednak na uwadze 50% przyczynienie się poszkodowanej do zdarzenia, należało zasądzić powodom po 15.000zł. O powyższym Sąd orzekł na podstawie art. 446§3 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w zw. z art. 6 k.c. Rozstrzygnięcie w tym zakresie znajduje się w punktach III i V sentencji wyroku (45.000zł tytułem zadośćuczynienia plus 15.000zł tytułem odszkodowania).

W stosunku do powoda J. T. (1) Sąd miał na uwadze, że przyznawał on wprost, że w rodzinie zastępczej żyje mu się lepiej. Powód świetnie sobie radzi, odnalazł się w nowych okolicznościach, nie ma problemu z nauką, zatem należy przypuszczać, że zmiany w sferze jego dóbr niematerialnych, nie będą mieć wpływu na jego przyszłą sytuację materialną. Dlatego też wywiedzione przez niego żądanie o odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się jego sytuacji materialnej nie zostało uwzględnione. Sąd oddalił także wywiedzione przez powodów P. i B. T. (1) żądanie zapłaty odszkodowania. Przede wszystkim z tego względu, że pomimo przyjęcia na siebie dodatkowych obowiązków związanych z wychowaniem trojga dzieci W. T. (1), przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe nie wykazało aby materialnie, czy finansowo rodzinie wiodło się gorzej niż przed 17 października 2011r. Powodowie nie udowodnili, że przed śmiercią W. T. (1) korzystali z jej pomocy, a wręcz przeciwnie, to oni wspomagali ją finansowo. Nadto Sąd miał na uwadze, że w związku z zaistniałą sytuacją powodowie F., J. i A. T. (1) otrzymują miesięcznie rentę rodzinną w łącznej wysokości 4.012,11zł, dodatek dla sierot zupełnych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w łącznej wysokości 1.147,50zł. Nadto powód F. T. otrzymuje zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153zł miesięcznie. Z (...) Centrum Pomocy (...) jako rodzina zastępcza B. T. (1) i P. T. otrzymują około 2.200zł miesięcznie. Nadto rodzina otrzymuje środki pieniężne z rządowego programu „Rodzina 500+” na A. i J. T. (1) w łącznej wysokości 1.000zł miesięcznie oraz 1.300zł miesięcznie tytułem zasiłku rodzinnego. Pieniądze wypłacone przez ubezpieczyciela powodowie T. wydali na zakup samochodu za niebagatelną cenę 150.000zł. Rodzina posiada własny dom, co prawda zakupiony na kredyt, ale jeszcze w czasach, gdy żyła W. T. (1). Oprócz tego w skład majątku wchodzi także dwa mieszkania i dwa samochody osobowe oraz jeden samochód rodzinny. Zatem Sąd zważył, że finansowo rodzinie nie wiedzie się gorzej niż przez śmiercią W. T. (1), zatem nie może być mowy o znacznym pogorszeniu się ich sytuacji życiowej. Warto w tym miejscu również zauważyć, że powodowie w przypadku odszkodowania i tak są na pozycji osób zyskujących, bowiem pozwany ubezpieczyciel wypłacił im tytułem znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej (po uwzględnieniu 50% przyczynienia) na rzecz wszystkich T. po 10.000zł a dodatkowo na rzecz powodów T. nawet po 20.000zł, mimo że w ich przypadku do pogorszenia się ich sytuacji obiektywnie nie doszło.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481§1 k.c., z którego wynika, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Na podstawie art. 817§1 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania

zawiadomienia o wypadku. Odsetki ustawowe stanowią rekompensatę uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Sąd zasądził odsetki ustawowe zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 19 lutego 2012r. gdyż jak wynika z akt sprawy, powodowie swoje roszczenia zgłosili pozwanemu pismem z dnia 11 stycznia 2012r., zatem zgodnie z art. 817§1 k.c. przyjąć należy, że pozwany co najmniej po 30 dniach od zgłoszenia szkody wiedział o obowiązku spełnienia roszczenia. Jednocześnie Sąd mając na uwadze, iż przepis art. 481 k.c. został znowelizowany ustawą z dnia 9 października 2015r. (Dz.U. 2015 poz. 1830) o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016r. zmieniając wysokość i nazewnictwo odsetek ustawowych - od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty, zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie.

W punkcie VI wyroku Sąd oddalił powództwa: w zakresie przewyższającym zasądzone kwoty tytułem zadośćuczynienia oraz odszkodowania w przypadku powodów F. T. i A. T. (1), a nadto w zakresie wywiedzonego przez powodów J. T. (2), B. T. (1) i P. T. roszczenia o odszkodowanie w całości. Powyższe Sąd oparł na podstawie art. 446§4 k.c. w zw. z art. 446§3 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w zw. z art. 6 k.c. a contrario.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Jednakże, zgodnie z art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wskazać należy, iż cytowany artykuł stanowi kolejny wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, a sposób skorzystania z niego jest suwerennym uprawnieniem Sądu orzekającego i od oceny tego Sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Zakwalifikowanie przypadku jako szczególnie uzasadnionego wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy. Zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej. Na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż może wystąpić jakiś nadzwyczajny przypadek, gdy z uwagi na oczywistą nieporadność strony, brak pełnomocnika, wyjątkowo ciężką sytuację materialną i życiową sąd może i powinien z urzędu skorzystać z prawa wskazanego w art. 102 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., III PZ 2/11, LEX nr 901638).

Sąd zważył, że przedstawione przez powodów okoliczności, z których wywodzili podstawę zasądzenia odszkodowania z tytułu pogorszenia się ich sytuacji życiowej, stanowiły szczególne okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c., o czym orzeczono w pkt VII wyroku.

Sąd miał na uwadze, że powodowie B. T. (1) i P. T. wychowują sześcioro biologicznych dzieci oraz stali się rodziną zastępczą dla dzieci W. T. (1). Wszyscy powodowie po śmierci W. T. (1) znaleźli się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji życiowej, wymagającej od nich nie tylko dodatkowych nakładów finansowych (tak w przypadku powodów B. i P. T.). Mimo, że powód F. T. w trakcie niniejszego procesu uzyskał pełnoletniość Sąd miał na uwadze jego chorobę oraz ograniczone możliwości zarobkowania. Podobnie w przypadku powodów J. i A. T. (1), którzy ciągle są małoletni i kontynuują naukę. Tak samo należy ocenić ograniczone możliwości zarobkowania przez powódkę B. T. (1), która na co dzień zajmuje się wychowywaniem dziewięciorga dzieci i prowadzeniem domu. Oceniając przypadek powodów jako szczególny, miał również na uwadze Sąd, że F., J. i A. T. (1) na początku niniejszej sprawy zostali zwolnieni od kosztów sądowych, z uwagi właśnie na sytuację materialną, której przynajmniej przez okres podejmowania nauki nie są w stanie zmienić. W skład kosztów procesu wchodzi także należne koszty zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego, mając na uwadze stosunek wygranej powodów 22,5% do wygranej pozwanego 77,5%.

Mając na uwadze wysokość dochodzonych pozwem kwot i wysokość zasądzonych świadczeń stwierdzić należy, że powodowie F., J. i A. T. (1) razem wygrali proces w 28%, a B. i P. T. w 17%, zatem średnio wszyscy powodowie wygrali w 22,5%. Pozwany w całościowym rozrachunku utrzymał się ze swoim stanowiskiem w 77,5%. Miał na uwadze Sąd

także, że powodowie B. T. (1) i P. T. uiszcili po 3.000zł opłaty stosunkowej od pozwu. Zatem, na podstawie art. 98 §1 k.p.c. i 100 k.p.c. w zw. z art. 108 §1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i zasadą stosunkowego rozdzielenia, skoro wygrali proces w 17%, w punkcie VIII wyroku Sąd zasądził im po 510zł tytułem zwrotu uiszczonych opłat od pozwu ($3.000zł * 17\% = 510zł$). Powodowie F., A. i J. T. (1) zostali zwolnieni od kosztów sądowych w całości zatem na rzecz Skarbu Państwa należało ściągnąć od pozwanego (...) kwotę stanowiącą opłatę stosunkową od zasądzonych na ich rzecz roszczenia - łączne zasądzone roszczenie tych powodów wyniosło $165.000zł * 5\% = 8.250zł$ - czyli tę kwotę nakazano ściągnąć w pkt IX wyroku. Ponadto Skarb Państwa - Sąd Okręgowy w Gdańsku w toku procesu tymczasowo wyłożył kwoty, które służyły pokryciu należnych biegłym sądowym wynagrodzeń, oprócz zaliczek wpłaconych przez 2 strony w kwocie łącznej 3000 zł. Wydatki na wszystkie opinie biegłych wyniosły kwotę 8.055,42zł, w tym wynagrodzenie biegłego S. P. w kwotę 2.255,42zł oraz biegłych sądowych A. M. i I. Ś. w kwotę 5.800zł, czyli łącznie 8.055,42zł. Skoro pozwany przegrał proces w 22,5%, w takim też stosunku winien ponieść koszty sądowe ponad wpłaconą zaliczkę 1500 zł. Dlatego też w punkcie IX wyroku Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 8.562,46zł, na którą składały się kwota 312,46zł pozostała do zapłaty po odjęciu uiszczonych przez pozwanego zaliczki w wysokości 1.500zł, z tytułu wynagrodzenia biegłych sądowych ($8.055,42zł * 22,5\% = 1.812,46zł - 1.500zł$ zaliczki, którą pozwany uiszczył = 312,46zł) oraz kwota 8.250zł stanowiąca nieuiszczoną przez powodów T. opłatę od uwzględnionego powództwa. Natomiast zaliczka uiszczona przez powodów na wynagrodzenia biegłych z zakresu psychiatrii i psychologa w wysokości 1500 zł pokryła tylko część należnych wydatków, pozostała część na mocy art. 102 k.p.c. przejęto na rachunek Skarbu Państwa zgodnie z treści pkt VII wyroku.